

Negativní výběry chmele

ANTONÍN BRETTSCHNEIDER,
MPPV — HS pivovarů a sladoven

663.423

Doba okupace nám zanechala chmelnice zmenšené o 3000 ha, přestárlé, nemocné a mnohde založené z nevyhovující sádky. Vlivem toho klesl výnos téměř o 30 % proti letům předválečným a hrozilo další snižování jakosti i výnosů. Se zřetelem k důležitosti, kterou chmel v našem státě zaujímá, vydala vláda opatření zaměřená na velkorysou obnovu chmelnic. Bylo též rozhodnuto rozšířit plochu chmelnic tak, aby jakostním chmelem byla plně kryta potřeba domácího pivovarského průmyslu i světového trhu. Zakládání a údržba chmelnic přestaly být nekontrolovatelnou záležitostí jednotlivce. Jsou záležitostí celostátního významu řízenou státními orgány.

K obnově chmelnic je dovoleno používat jen zdravé vybrané sádky, která odpovídá podmínkám ČSN 46 3790 [1] a pochází z matečných chmelnic nebo rozmnožovaných Osvaldových klonů.

Při zavedeném způsobu pěstování chmele ze sádky jsou kultury našich chmelnic směsí potomstev určitých jedinců — směsí klonů, rozmnožovaných soustavně nepohlavním způsobem (vegetativně). Klon je skupina keřů pocházejících z téže rostliny chmele, stejných charakteristických tvarových znaků (morfologických), užitkových a vegetačních. Vzájemně se mezi sebou liší, jsou rozdílné ve výši sklizně, různé odolné proti chorobám a škůdcům, různí se vegetační dobou i svými nároky na živiny, na klimatické podmínky a agrotechniku. Sleduje se cíl zdokonalit vlastnosti chmele, které by se trvale projevíly na potomstvu. Především je třeba zachovávat rostliny vynikajících vlastností a z dalšího pěstování vyloučit méně vhodné. Je proto dovolen odběr nové sádky jen z určitých, zdravotně a výnosově osvědčených chmelnic. Od roku 1927 zu-

šlechťoval u nás chmel na vědeckém podkladě Dr K. Osvald. Pro svou práci použil jedinců z našich chmelařských oblastí. Ze 276 sledovaných jedinců vyšlechtil individuálním (klonovým) výběrem z našeho červeňáku velmi ušlechtilé rané a polorané klony známé pod čísly 31, 72 a 114 [2].

Ve výběrových chmelnicích se vyskytnou i keře, které nesou známky těžké a nevyléčitelné nemoci. Aby sádky byla co nejzdravější a vyrostly nejhodnotnější keře, je třeba nemocné keře označovat, sledovat a pravidelně odstraňovat. Označené keře se včas seřežou tak, aby se nemocné sazečky nedostaly do sádky. Tyto výběry chmele jsou nutné pro získání zdravé sádky, slouží i v nejširší praxi k ozdravení chmelnic a tím ke zvýšení výnosů a jakosti chmele. Nově založená chmelnice ze zdravé sádky s nejvýše 1 % nemocných keřů udrží se v plné produkci 15 až 20 let. Při výběrech, při kterých se nemocné keře včas odstraní a nahradí zdravými kořenači, prodlouží se tato doba o 5 až 15 let [3]. Keře těžce nemocné, vadné a málo výnosné se označují trvalým způsobem (spodek révy se natře černým lakem) a nejpozději na podzim se odstraňují. Předpokladem dobrého výsledku je poměr nemocných keřů ke keřům zdravým. Silně napadeným chmelnicím nepomůže nahrazování nemocných keřů zdravými kořenači. Rozšíří-li se choroby i přes zvýšenou péči a celkový výnos klesá, je nutné chmelnici zrušit. Negativní výběry jsou nezbytné v chmelnicích nově založených.

Z chmelnic se odstraňují chmelné rostliny zřetelně onemocnělé a jevící neklamně příznaky [4]:

a) virových chorob (nakažlivé neplodnosti, kade-

řavosti, těžkých mosaik, raňáky — zborcení listu — a jiných těžkých viros);

b) osýpky čili kvěťáky;

c) keře těžce ochuravělé peronosporou;

d) keře těžce ochuravělé fusariosou;

e) rostliny vadné se samčím květem.

Nemoci chmele zjišťuje kvalifikovaný odborník, který spolehlivě rozpozná vadné a nemocné keře po celou dobu vegetace, t. j. od vzejití chmele do

jeho česání. Nejsnáze a nejspolehlivěji se nemoci rozpoznají v poměrně krátkém časovém rozmezí od doby květu až do uzavírání hlávek, t. j. obvykle mezi 10. červencem a 10. srpnem.

Literatura:

- [1] Chmelařství 30 (1957) 9, 22, 41, 106.
- [2] ZÁZVORKA, ZIMA: Chmelařství (1956) SNTL Praha.
- [3] C. BLATTNÝ, V. OSVALD: Negativní výběry chmele (1951), Brázda, Praha.
- [4] C. BLATTNÝ, V. OSVALD: Jen zdravý a jakostní chmel (1950), Brázda, Praha.
- [5] A. MOHL: Chmelařství, díl II (1924), Praha.